

Література:

1. Кодекс етики. Комісія з журналістської етики. URL: <https://cje.org.ua/ethics-codex/> (дата звернення 14.08.2023)
2. Приступенко, Т. О. Теорія журналістики: етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації: навчальний посібник. Київ: Інститут журналістики, 2004. 375 с.
3. Сорока Ю. Журналісти на війні. Документальні дослідження, хронікальний літопис, аналітика. Київ: Фоліо, 2022. 448 с.
4. Konrad A. Ethics, safety and solidarity in journalism. Ethical journalism network. 2016. URL: <https://ethicaljournalismnetwork.org/ethics-safety-solidarity-journalism>. (Date of access: 03.12.2022).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-342-2-6>

**MEDIA LITERACY AND INFORMATION HYGIENE
AS IMPORTANT COMPONENTS OF THE INFORMATION
SECURITY OF THE MODERN STATE IN THE CONDITIONS
OF MILITARY AGGRESSION: ASPECTS OF IMPLEMENTATION
IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM**

**МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА ІНФОРМАЦІЙНА ГІГІЄНА
ЯК ВАЖЛИВІ СКЛАДОВІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ
МОДЕРНОЇ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ:
АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ В СИСТЕМУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Debenko I. B. Дебенко І. Б.

*PhD in Political Science,
Associate Professor at the Department of
Journalism
Vasyl Stefanyk Precarpathian National
University
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

*кандидат політичних наук,
асистент кафедри журналістики
Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Запровадження військового стану та початок повномасштабної військової агресії росії проти України докорінно змінив не лише вже звичний, усталений уклад суспільного життя, а й обумовив потребу якісної трансформації й зміни підходів до організаційного забезпечення та здійснення навчального процесу в країні на всіх щаблях здобуття освіти. Система онлайн-навчання, що стала вже звичною в умовах пандемії Covid-19 та режиму відносно жорсткої економії енергоносіїв

під час опалювального періоду, доповнилась вкрай нагальною потребою негайного облаштування сховищ, забезпечення захищеного та стабільного інтернет-зв'язку, переоблаштування систем дистанційного навчання та внесення змін в саму програму навчальних дисциплін, а то й цілих спеціальностей у вищій школі.

Цей виклик, зокрема, постав і перед здавалось би традиційною в Україні системою підготовки молодих фахівців за спеціальністю «Журналістика». Всезростаючий вплив інтернет-комунікацій, розвиток ІТ та соціальних мереж, блогерство й на противагу поступове «відмирання» традиційних медіа, на кшталт друкованої преси, переорієнтація телебачення і радіо, поряд із всеохоплюючою реструктуризацією ринку реклами, а відтак і системи доходів самих медіа, так чи інакше змушували вносити перманентні точкові зміни в класичну систему здобуття знань та компетенцій журналістів. Водночас, інформаційна війна, що розпочалася ще задовго до військової агресії, а після 24 лютого лише набула нових обрисів та масштабів, поряд із прийняттям парламентом комплексного Закону України «Про медіа» радикально, на нашу суб'єктивну думку, змінюють акценти та пріоритети навчальних програм і самої спеціальності «Журналістика», як у нормативно-правовому полі, так і в суто практичній складовій підготовки майбутніх професійних медійників.

У зв'язку з цим в реаліях сьогодення особливої значущості набуває доцільність методичного напрацювання та впровадження в навчальний процес як окремої дисципліни, можливо навіть спецкурсу, предмету «Медіаграмотність та інформаційна гігієна в умовах воєнного часу».

Власне, такий курс буде цікавий та корисний для будь-кого, а для людини, яка професійно працює з інформацією – й поготів. Тим паче, що українська інформаційна інфраструктура все ще залишається достатньо вразливою для ворожих кібератак «через низький рівень інформаційної освіти користувачів та нехтування елементарними правилами інформаційної безпеки» [1, с. 243].

Як відзначає доктор філологічних наук, відомий український фахівець у сфері комунікативних технологій та інформаційних воєн Георгій Почепцов, найслабшим і найнезахищенишим на полі бою є мозок солдат (з цим сьогодні погоджуються навіть військові експерти), оскільки його не в змозі прикрити жодною бронєю, як це можна зробити з тілом, а мізки цивільних узагалі ніхто не захищає, оскільки людина сама тягнеться й у соцмережі, і до телесеріалів, де і протікає її повсякденне життя. «Війна – це насильницька зміна порядку життя, інформаційна війна змінює інформаційний порядок, коли всі починають говорити не про те й не тими словами. Думку меншості, наприклад, намагаються зробити, навпаки, думкою більшості» [2, с. 57].

Розповсюдження фейків, пропаганда й залякування «розіп'яtimi націоналістами дітьми» [3] в якості авангардних складових ведення інформаційної війни, як засвідчують події останнього року, далеко не єдині в «арсеналі» ворога – на авансцену виходить куди витонченіша зброя, інструментами якої стають все ті ж соцмережі, «хороші рускі», блогери-інсайдери. Мета єдина – паразитуючи на болісній для широкого загалу темі, спровокувати дискусію, внести сумнів, підбурити один супроти іншого й домінуючою більшістю переконати у правильності саме первинно «запрограмованого» наративу. Такого роду технології та методики якісно доповнюють перелік усталених засобів і прийомів інформаційного впливу на реципієнта за допомогою засобів інформації та комунікації, що їх ще в середині ХХ ст. систематизував Інститут аналізу пропаганди (США) [4]. У підсумку зброєю і водночас ціллю в руках ворога потенційно стає кожен з нас.

Мережеве суспільство, віртуалізація реальності й підміна особистого досвіду інтерактивним сприйняттям помноженим на нескінченний потік різнобарвної, а часто й суперечливої та протилежної інформації, обумовлюють важливість не лише перевірки інформації як такої, але й пошуку достовірних джерел й забезпечення від маніпулювання свідомістю. В умовах військового часу ці складові набувають особливо важливого значення. Якщо мета ворога змусити піддатися на брехню, маніпуляції, залякати й посіяти паніку, то на протипагу слід вміти зберігати розсудливість та самоконтроль, зверяти кожному тривожну новину з офіційними джерелами інформації, відтак не розповсюджувати сумнівну інформацію з недостовірних джерел без фактчекінгу, не коментувати фейки в соцмережах, розганяючи страх, наклепи та «зраду».

Медіаграмотність та інформаційна гігієна у цих аспектах – невід'ємні складові формування необхідних компетенцій особистості задля здатності адекватно взаємодіяти з потоками варіативної медіаінформації, здійснювати пошук, аналізувати, критично оцінювати, продукувати медіатексти та поширювати їх на широкий загал за допомогою різноманітних засобів масової комунікації.

Набуття відповідних вмій та навичок на базовому рівні – власне і є одним із важливим завдань як сучасної системи підготовки майбутніх фахівців у національній вищій школі, поєднуючи у своїй основі теоретичну та практичну складові із залученням безпосереднього досвіду менторів, так і загалом – невід'ємною складовою забезпечення інформаційної безпеки модерної держави.

Література:

1. Калюжна Ю. Маніпулювання масовою свідомістю як інформаційний механізм дестабілізації соціально-політичних систем.

"Гілея: науковий вісник": Збірник наукових праць. Випуск 133. 2018. С. 238–244.

2. Поцепцов Г. Г. Токсичний інфрпростір. Як зберегти ясність мислення і свободу дії. Харків: Віват, 2022. 381 с.

3. Телесюжет про розп'ятого хлопчика. Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D1%81%D1%8E%D0%B6%D0%B5%D1%82_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D1%96%D0%BF%27%D1%8F%D1%82%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D1%85%D0%BB%D0%BE%D0%BF%D1%87%D0%B8%D0%BA%D0%B0 (дата звернення: 15.03.2023)

4. The Fine Art of Propaganda: A Study of Father Coughlin's Speeches. Edited by Alfred McClung Lee and Elizabeth Briant Lee. New York: Harcourt Brace and Company. 1939. 140 p.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-342-2-7>

IMAGE OF UKRAINE IN MODERN MEDIA SPACE

ОБРАЗ УКРАЇНИ В СУЧАСНОМУ МЕДІАПРОСТОРИ

Mialkovska L. M.

*Doctor of Philological Sciences, Professor,
Professor at the Foreign and Ukrainian Philology Department*

Zhvaniiia L. V.

*PhD in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Foreign and Ukrainian Philology Department*

Prykhodko V. B.

*PhD in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Foreign and Ukrainian Philology Department
Lutsk National Technical University
Lutsk, Ukraine*

Ukraine has become one of the most discussed countries in the world in recent years. On the one hand, it is connected with the war in the east of the country, which has been going on since 2014 and has already become the biggest crisis in Europe after the Second World War. On the other hand, Ukraine has become a significant player in the geopolitical processes which